

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGOSPOLITIK

RUOKAKETJUSTA MONIPUOLISESTI TYÖTÄ JA TULOJA ALUEILLE

Ruokaketjun aluetaloudellisessa merkityksessä alueellisia eroja

Ruokaketju työllistää Suomessa suuren joukon ihmisiä. Siitä selkeä osa kohdistuu maaseutu-alueille, missä on etenkin alkutuotantoa, mutta myös esimerkiksi jalostusta, kuljetusyrityksiä sekä kaupan alan toimijoita. Jotkut maamme alueet ovat erityisesti keskittyneet ruoantuotantoon ja koko ruokaketjun edistämiseen alueellaan. Alueellisia eroja löytyy niin koko ruokaketjun aluetaloudellisesta merkityksestä kuin myös sen sisällöistä. Joillakin alueilla korostuu maatalouden merkitys, toisilla taas esimerkiksi elintarvikejalostus, kalatalous, porotalous tai esimerkiksi raputalous. Samalla alueelliset erot johtavat myös siihen, että kansalliset ruokaketjua koskevat poliittiset päätökset näkyvät eri alueilla eri tavoin, mikä on syytä huomioida päätöksenteossa. [2,3,5,7,8,9,11]

Ruokaketju edistää kerrannaisvaikutusten kautta monia eri aloja

Ruokaketjun suorien työllisyysvaikutusten lisäksi ketju työllistää välillisesti suuren joukon ihmisiä. Tämä kerrannaisvaikutus kohdistuu useille eri toimialoille, sillä vaikutus heijastuu arvoketjujen ja kulutuksen kautta useaan eri suuntaan. Ruokaketju vaikuttaa epäsuoraan esimerkiksi tutkimustoimintaan sekä tilitoimistoihin, minkä lisäksi ruokaketjun palkkatuloilla ostetaan tuotteita ja palveluita, mikä näkyy ns. johdettuina vaikutuksina esimerkiksi palvelu-aloilla. Kerrannaisvaikutusten suuruuteen vaikuttaa tutkittavan aluetalouden rakenne, sillä mitä monipuolisempi alueen tuotanto on, sitä todennäköisemmin se pystyy vastaamaan ruokaketjun tarpeisiin. [2,4,5,6,9,11]

**MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGOSPOLITIK**

**HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI**

Jalostusasteen nosto ja uudet avaukset luovat mahdollisuuksia

Mitä pidemmälle tuote on jalostettu alueella, sitä enemmän taloudellista hyötyä alueelle kohdistuu. Tästä syystä myös ruokatuotteet kannattaa jalostaa omalla alueella mahdollisimman pitkälle. Monissa tapauksissa tarvittavaa jalostustoimintaa ei kuitenkaan löydy valmiiksi alueelta, joten jalostusasteen nosto vaatii muutosta ja investointeja.

Jalostusasteen noston lisäksi erilaisilla uusilla avauksilla on mahdollista edistää maaseutu-alueiden taloutta ja työllisyyttä. Esimerkiksi maatilojen biomassojen hyödyntämisellä bio-kaasun tuotantoon voidaan saada aikaiseksi uutta kiertotalousajattelun mukaista taloudellista hyötyä alueelle sekä lisätä alueen omavaraisuutta energian osalta. Myös uusia tuotteita tai innovaatioita tarvitaan. [3,6,8]

Julkisilla elintarvikehankinnoilla vaikutusta aluetalouksiin

Julkisiin elintarvikehankintoihin käytetään vuosittain huomattavia summia rahaa. Siksi sillä on vaikutusta, kohdistuuko hankinnat ulkomaisiin tuotteisiin vai kotimaisiin tai lähituotteisiin. Julkisissa hankinnoissa onkin otettu tavoitteeksi lisätä esimerkiksi lähiruoan ja luomutuotteiden käyttöä julkiskeittiöissä. Tässä on kuitenkin edelleen kehitettävää, ja toisaalta myös mahdollisuuksia aluetalouksien näkökulmasta. [1,4,6,8]

Kestävyys, oikeudenmukaisuus ja hiilineutraalius tärkeitä

Etenkin viime vuosina ruoan kestävyys, kestävyys siirtymän oikeudenmukaisuus sekä hiilijalanjälki ovat nousseet aiempaa tärkeämmiksi valintakriteereiksi kotitalouksien tuotevalinnoissa kuin julkisissa hankinnoissa. Kaupoissa näkyy valikoimissa esimerkiksi lähiruokaa, luomutuotteita, hiilineutraalius-merkein varustettuja pakkauksia, niin sanottuja hävikkituotteita sekä monia muita kestävydestä, vastuullisuudesta tai ilmastoystävällisyydestä kertovia tuotteita. Niin tuotantotavoilla kuin kuluttajien valinnoillakin on vaikutuksensa aluetalouteen. Esimerkiksi lähiruoan käytön on todettu edistävän oman alueen taloutta ja työllisyyttä. Myös ruokahävikin vähentämisellä on vaikutuksensa aluetalouteen. Ruoan kestävyys- ja oikeudenmukaisuusteeman aluetaloudellisia vaikutuksia on tutkittu kuitenkin melko rajallisesti, joten niistä tiedetään vielä vähän. [1,2,3,4,6,10,11]

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGOSPOLITIK

Toimenpide-ehdotuksia

- Ruokaketjun tai ruokajärjestelmän aluetaloudellisia mahdollisuuksia on syytä tarkastella paikkaperustaisesti, sillä mahdollisuudet vaihtelevat alueittain. Suhteellisen pienilläkin toimenpiteillä voi olla selviä vaikutuksia alueen talouteen ja työllisyyteen.
- Jatkojalostus ja sivutuotteiden (mm. teurastettujen eläinten eri osat, peltobiomassat) entistä tehokkaampi hyödyntäminen voivat tuoda alueelle lisätuloja ja työpaikkoja.
- Tuotteiden jalostamisessa olisi hyvä huomioida oman alueen sekä myös julkiskeittiöiden tarpeet.
- Tuottajien, jalostajien, hankintavastaavien sekä poliittisten päättäjien vuoropuhelu on tärkeää ruokaketjun kehittämisessä ja aluetaloudellisen potentiaalin hyödyntämisessä.
- Uusia avauksia tarvitaan ruokaketjun kehittämiseksi, millä voi olla myös selviä aluetaloudellisia vaikutuksia.
- Ruokaketjun aluetaloudellisia vaikutuksia on tutkittu melko vähän ja suppeasti, ja etenkin luonnontuotteiden keruun ja ruokajärjestelmän kestävyys siirtymän aluetaloudellisia vaikutuksia olisi syytä tutkia lisää.

Aiheeseen liittyviä aluetaloustarviointeja:

- [1] [Kohti kestäviä hankintoja: lähihankinnoilla ratkaisuja kestävä kehityksen alueellisiin haasteisiin? \(2022\)](#)
- [2] [The Economic and Welfare Effects of Food Waste Reduction on a Food-Production-Driven Rural Region \(2022\)](#)
- [3] [Reilu ruokamurros – Polkuja kestäväan ja oikeudenmukaiseen ruokajärjestelmään \(2022\)](#)
- [4] [Understanding regional variation in the use of local food in public catering \(2022\)](#)
- [5] [Poroihin liittyvät aluetalousvaikutukset: Laskentamenetelmän kehittäminen \(2021\)](#)
- [6] [Lähiruoka puheissa ja teoissa - Julkiskeittiöiden lähiruoan käytön muutos vuosien 2013 ja 2019 välillä \(2020\)](#)
- [7] [Russian food import ban - impacts on rural and regional development in Finland \(2020\)](#)
- [8] [Lähiruuan ja luonnontuotteiden tila ja potentiaali Tunturi-Lapissa \(2018\)](#)
- [9] [Ruokaketjun merkitys kansantaloudelle ja alueille Suomessa \(2017\)](#)
- [10] [Luomutuotanto 2020 - Aluetaloudelliset vaikutukset ja asema julkisella sektorilla \(2017\)](#)
- [11] [Rapu- ja kalatalouden aluetalousvaikutukset ilmastonmuutoksen oloissa \(2015\)](#)

Julkaisujen otsikot toimivat linkkeinä –
klikkaa ja tutustu alkuperäisiin julkaisuihin!